

Teză de abilitare
Comisia de Teologie

Conf. univ. dr. Dávid Diósi
Universitatea "Babeş-Bolyai" Cluj-Napoca
Departamentul de Teologie Didactică

OMUL POSTMODERN ŞI LITURGHIA

Rezumat în limba română

Teza de abilitare pe care o înaintăm Comisiei de Teologie a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare reprezintă o parte a rezultatelor obținute în cercetarea științifică după conferirea titlului de doctor în teologie de către Facultatea de Teologie Romano-Catolică din cadrul Universității Trier/ Germania și desfășurată după ocuparea postului de lector universitar, respectiv conferențiar universitar la Facultatea de Teologie Romano-Catolică din cadrul UBB Cluj-Napoca cu privire la omul postmodern și liturghia.

În urma activității mele de cadru didactic universitar m-am confruntat de multe ori cu percepția omului contemporan. Acest fapt m-a determinat să mă ocup mai intens de provocările la care suntem martori în viața de zi cu zi. Drept urmare am remarcat faptul că relația dintre omul modern și liturghie nu a fost încă analizată temeinic într-o cercetare științifică. Mulți cercetători s-au interesat de interpretarea, critica, înțelegerea sau explicarea perioadei postmoderne, totodată o serie de cercetători au analizat în profunzime teologia liturgică, însă relația reală dintre cele două realități a rămas în afara opticii științifice. Cu toate că liturghia – în percepția mea – este acel „loc” unde Dumnezeu relaționează, se întâlnește cu fiecare om, drept urmare și cu omul zilelor noastre, cu contemporanii noștri. Evident această congruență sacramentală nu este una „automată” sau „mecanică”, ci un proces care atinge lumea fizică, spirituală și intelectuală a condiției umane. Deoarece fiecare om este fiul propriei epoci, iar fiecare individ are la dispoziție propria condiție istorică pentru a-și desăvârși mântuirea: pentru el acesta este timpul haric.

Fiecare dintre noi percepem faptul că în ultimele decenii au avut loc schimbări majore în viața noastră cotidiană. Societatea și Biserica sunt pătrunse de o „furtună limpede” imperceptibilă și intangibilă. Nimic nu se mai află la locul său bine stabilit. Totul pare a fi în mișcare. Din societatea noastră au dispărut acele puncte clare, bine definite, care până deunăzi garantau securitatea și senzația de siguranță.

Lumea noastră este caracterizată și din punct de vedere religios de pluralism. Diversitatea sistemelor ritualice, care îi sunt la îndemână la tot pasul, a dus și la diversificarea concepției de sacru. În provocările generate de modernitate, sacralul nu mai este legat exclusiv de religie, ba chiar uneori nici de transcendență. Coroziunea sacrului a dus la atrofierea transcendentului în imanent.

Tocmai de aceea este la moda a se vorbi de criză. În percepția mea nu trebuie să ne sperie criza însăși, ci dimpotrivă trebuie să ne motiveze, deoarece este plină de viață, de vitalitatea omului contemporan, care își pune întrebări. Totodată nu avem voie a uita faptul că, criza este elementul sine qua non al unui proces de cristalizare. Este de la sine înțeles că după acest

„taifun” al crizei, nu va rămâne piatră peste piatră: nimic nu va mai fi ca înainte, însă în imaginea viitorului, cum va arăta acest „peisaj” lovit de criză are un rol determinant și Biserica.

Epoca noastră postmodernă confruntă Biserica cu provocări imense, deoarece raporturile de forță a societății noastre sunt total schimbate. Azi nu persoana trebuie să-și demonstreze ortodoxia față de Biserică, ci dimpotrivă Biserica este pusă în situația de a-și demonstra dreapta credință în viața cotidiană. Actualmente Biserica trebuie să-și reconsidere modul de exprimare al mesajului său, luând în considerare destinatarul acestui mesaj: omul. Chiar dacă pare a fi ciudat, Biserica are multe de învățat, chiar se poate îmbogăți cugetând și luând în serios atitudinea și modul de exprimare a omului postmodern.

Chiar și liturghia are de învățat din modul de exprimare a societății postmoderne, din „foamea” după estetic a societății contemporane. Biserica trebuie să înțeleagă, că în zilele noastre nu se poate prezenta exclusiv prin prizma dogmaticii și a moralei, nu doar din cauza faptului că, acest lucru este repugnant pentru omul contemporan, ci în primul rând deoarece această prezentare de sine dublu-alternativă este puternic unilaterală, iar omului zilelor noastre îi dă lesne impresia că, creștinismul provoacă exclusiv doar la gândire și acțiune. În cadrul liturghiei pe lângă dogmatizarea și moralizarea credinței trebuie pus un accent mult mai pregnant și pe estetica acesteia, cea ce înseamnă o dimensiune de așa natură care mijlocește credința nu doar prin cuvânt și auz, ci încearcă a coopta în acest proces toate simțurile umane. Credința nu se poate referi doar la intelect, ci trebuie să aibă o rezonanță și în sufletul omului. Dimensiunii estetice a liturghiei îi trebuie redată din nou locul său bine meritat. Fundamentul frumosului, a liturghiei estetice este însăși Frumosul absolut, adică Dumnezeu. El este fundamentul și izvorul fiecărei liturghii.

În religiozitatea contemporanilor noștri se evidențiază două trăsături: căutarea individuală a sensului vieții și importanța de a experimenta senzația în sine. Dacă e să ne gândim bine, oameni sunt în căutarea aceluia ceva, ceea ce poate fi găsit și în Biserică și nu este străin nici de spiritul liturghiei. Drept urmare Biserica împreună cu liturghia sa nu poate fi numită un model expirat într-o lume în care izvoarele care dau sens real vieții sunt pe cale de dispariție. Tocmai de aceea Biserica ar trebui să conștientizeze că tezaurul său dispune de adevărate nestemate care vin a da răspuns dorințelor reale ale oamenilor. Aceste nestemate însă trebuiesc redescoperite și mediate într-un mod credibil.

Cultul este un eveniment de senzație. Evident nu este o întâmplare care mijlocește senzații de suprafață, ci una care îl provoacă pe om, deschizându-i orizonturi care îl împlinesc ca și persoană. Menirea liturghiei este a dărui întâlnirea cu Sacralul, ceea ce trebuie să devină pentru om o senzație reală. În cadrul experimentului cultic omul descoperă că viața sa face parte integrantă din drama economiei mântuirii.

Cultul este totodată o experiență care dăruiește sens vieții umane, fiind o oază pentru căutarea sensului, deoarece impactul asupra omului este direct dependent de Logos, de Inteligența Creatoare, El fiind sensul și fundamentul fiecărei ființe în parte.

Preocupările personale în domeniul cercetării referitor la omul postmodern și liturghie se reflectă în plan didactic prin propunerea și introducerea a unui curs nou la direcțiile de masterat intitulate *Biserica în postmodern* și prin publicarea a două cărți apărute la două edituri de prestigiu din străinătate (Szent István Társulat, Editura Sfântului Scaun din Budapesta și Editura Vigilia, de asemenea din Budapesta) precum și a unor studii apărute în reviste indexate în baze de date internaționale. De asemenea, o parte a cercetărilor au făcut obiectul unor comunicări științifice susținute în cadrul unor conferințe internaționale. Toate aceste realizări sunt cuprinse în lista ce însoțește CV-ul.